

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1917 kl. 3 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 2, i anledning av herr von Sneiderns m. fl. motion, nr 312, om skrivelse till Kungl. Maj:t om bibehållande i tillämpning för hela innevarande år av gällande kungörelse angående tidsberäkning inom riket.

Närvarande: Herrar von Sneidern, Winberg, Modig, Carlsson i Solberga, Ericsson i Åtvidaberg, Larsson i Kroken, Gylfe, Elisson, Hagman och Nillson i Södertälje.

Uti en inom andra kammaren utav herr *von Sneidern* m. fl. väckt motion, nr 312, som för förberedande behandling hänvisats till utskottet, hava motionärerna hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t måtte bibehålla i tillämpning under hela innevarande år kungl. kungörelsen av den 16 juni 1899 angående antagande av ny för alla orter inom riket gemensam tidsberäkning.

Till stöd för denna sin hemställan hava motionärerna anfört:

Motionen.

»Genom kungörelse av den 12 maj 1916 förordnade Kungl. Maj:t att från den 15 maj till den 30 sept. 1916 »Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse av den 16 juni 1899 angående antagande av en ny för alla orter inom riket gemensam tidberäkning» ej skulle äga tillämpning. I stället skulle för såväl borgerlig som rättslig tid sådan tidberäkning tillämpas, som sedermera populärt kallats »sommartid».

För Kungl. Maj:t synes vid denna åtgärds vidtagande två skäl varit avgörande. Dels hänsynen till de praktiska fördelar, som äro förenade

därmed, att närliggande länder, som med varandra stå i livlig kommunikation, ha samma tidberäkning, dels möjligheten till minskning av kostnaderna för belysning därigenom att arbetstiden skulle komma att förläggas till en ljusare tid av dygnet.

Utan att vilja förneka betydelsen av dessa skäl, anse vi dock, att dels erfarenheten av sommartidens tillämpning, dels i år i viss mån ändrade förhållanden böra leda därhän, att åt desamma icke tillmätes en avgörande betydelse. Då i år kändedom i tillräckligt god tid bör kunna inhämtas om grannländernas tidberäkning under kommande sommar, kunna våra tidtabeller uppställas med hänsyn härtill och böra i så fall kvarstående olägenheter av eventuella olika tidberäkningar bli överkomliga. De kunna i varje fall icke gärna bli större än de, som uppkomma därigenom, att inom landet två olika tidberäkningar komma till tillämpning. Redan i fjol ansågo sig nämligen ett stort antal medborgare icke kunna följa den officiella tidberäkningen, och vi befara att deras antal i år kommer att bli större.

Den andra anledningen eller besparingssynpunkten, vilken varit avgörande i det land, där initiativet tagits till tidförändringen, spelar för oss en långt mer underordnad roll på grund av vårt nordliga läge. Av järnvägsstyrelsens nyligen offentliggjorda redogörelse för sommartidens verkningar vid statsbanorna framgår, att besparingen för bränsle till belysningsmedel uppgår till cirka 13,200 kronor, ett belopp, som, då det gäller en så omfattande verksamhet som statens järnvägars, synes oss mycket obetydlig. Som man kan vänta sig, uppgives besparingen vara störst vid det sydligaste distriktet och avtaga i storlek ju längre norrut man kommer.

Av offentliggjorda uttalanden om erfarenheten av sommartidens verkningar synes framgå, att stadsbefolkningen i stort sett ställer sig jämförelsevis sympatisk till densamma, under det lantbefolkningen är missbelåten. Vi kunna väl förstå, att särskilt för dem, vilka ej så tidigt på dagen nödgas börja sitt arbete, den förmånen är tilltalande, att deras fritid under längre tid än annars är fallet infaller under den ljusare delen av dygnet. Även skulle vi finna, att hänsyn till dessa intressen vore fullt berättigade, om ej samtidigt sommartiden medförde allvarliga olägenheter för andra klasser och yrken. Och de, för vilka sommartiden alldeles särskilt medfört olägenheter, äro jordbrukets utövare. För de jordbrukare, vilka för sina mjölkleveranser äro beroende av morgontåg eller -ångbåtar, gives ingen annan möjlighet än att följa med den officiella tiden, och de nödgas då börja sin dag opropotionerligt tidigt. Sedan följer den olägenhet, som också är den allvarligaste av alla, att under skördetider — såväl vid hö-

om sädesskörd — en dyrbar tid kan gå förlorad under väntan på att morgonens fuktighet hinner torka upp, så att bärgningsarbetet kan sättas i gång. De hinder, som dagg och regn utgöra för skördearbetet, äro naturligen synnerligen växlande, men så mycket är visst, att ju tidigare på dygnet, som arbetsdagen förlägges, dess större bli de skador, olägenheter och risker, som av desamma förorsakas. Att vid sidan av dessa skador och risker det ekonomiska gagn, som kan vinnas genom sommartiden och som av järnvägsstyrelsen, som vi förut påpekat, för hela dess verksamhet ej uppskattats till mer än 13,200 kronor, är försvinnande litet, synes oss påtagligt. Sant är, att, i händelse av en försenad skörd, skördearbetet under hösten kan pågå något längre tid på kvällen under ordinarie arbetstid, än som annars skulle varit möjligt, men vi anse icke att denna fördel kan uppväga ovan omnämnda olägenheter.

Vidare vilja vi anföra en synpunkt, som särskilt i år gör oss än mer betänksamma, än som annars varit fallet, emot sommartidens tillämpning. Förhållandet är det, att i stort sett sommartidens tillämpning för lantbefolkningen och väl även i viss utsträckning för stadsbefolkningen betytt ej blott arbetsdagens förläggning till annan del av dygnet, utan även arbetsdagens eller åtminstone den av nattvila ej upptagna delens av dygnet förlängning med en timme. Detta kan bero på en viss konservatism i seder, men det beror även på att de ljusa kvällarna använts till nyttigt arbete eller lämplig förströelse. Kan under normala förhållanden denna ökade påfrestning av lantbon, som redan förut är ansträngd av sommarens tunga jordbruksarbete, vara försvarbar, ställer sig saken något annorlunda under instundande sommar. Det är med bekymmer och oro, som vi blicka mot sommaren, då arbetet i jorden måste bedrivas med särskild kraft, men samtidigt den härmed sysselsatta arbetaren anvisats en näring, som kan befaras komma att visa sig otillräcklig. Att under sådana omständigheter vidtaga åtgärder, som äro ägnade att skärpa svårigheterna, synes oss icke tillrådligt».

Genom civildepartementets försorg har verkställt en omfattande utredning rörande verkningarna av den s. k. sommartiden under förlidet år, vilken utredning inom den närmaste tiden kommer att bliva i tryck tillgänglig. Genom vederbörandes tillmötesgående har utskottet emellertid varit i tillfälle att taga del av denna utrednings resultat, som i huvudsak torde giva stöd åt den av motionärerna i motionen hävdade uppfattning. Och då utskottet i övrigt under nuvarande tidsomständigheter ej har något att invända emot motionärernas framställning eller de i motionens motivering framhållna synpunkter, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att andra kammaren i anledning av herr von Sneiderns m. fl. motion, nr 312, måtte för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t under hela innevarande år bibehålla i tillämpning kungl. kungörelsen den 16 juni 1899 angående antagande av ny för alla orter inom riket gemensam tidsberäkning.

Stockholm den 13 februari 1917.

På utskottets vägnar:

AXEL von SNEIDERN.
